

Schrijfster Hanneke Eggels in gesprek met Ridsert Hoekstra, directeur van het Stedelijk Museum Roermond.

Foto: John Hölsgens

De synchroniciteit tussen dichter en architect

Hanneke Eggels is geboren en getogen in de schaduw van het door Pierre Cuypers ontworpen Rijksmuseum in Amsterdam. Tegenwoordig woont de dichter/essayist in Beesel, onder de rook van de geboorteplaats van de beroemde Roermondse architect. Dan lijkt het op zijn minst geen toeval dat het Nederlands Architectuur Instituut (NAI) in Rotterdam juist haar uitnodigde om nieuwe Cuypersgedichten te schrijven...

Door John Hölsgens

Het juk van Cuypers

Metromollen ondermijnen zijn hoogtij van kerken, fallussen gericht op de sublieme hemellichamen, met zwoegende zielen, foudralen voor de betere stand in een hel van bont

Zijn tijdperk van koperen treinen heur jurken in cypreshouten koffers met jukbeenderen en flanken van zij, de dagen van sombere paarden

Met hekken om de Nachtwacht komt de stad steen voor steen -een ge bed zonder end-dichter bij God en zijn gastheer op aarde

Wist P.J.H. Cuypers veel!

Onder de poort stond de violist, zijn haar in een staartje, een hoed voor het geld. Een kind op een fiets, gebogen in de wind. Dat was ik.

Het resultaat, de gedichten 'Het juk van Cuypers', 'Muze in het Cuypershuis' en 'De Rijksbouwmeester' werden opgenomen in de vooraanstaande Poëziekrant van het Poëziecentrum Gent. Om dit te vieren werd een eerste exemplaar van de Poëziekrant officieel overhandigd aan de directeur van het Stedelijk Museum Roermond, Ridsert Hoekstra. Het museumgebouw is immers voormalig woonhuis en werkplek van Pierre Cuypers.

Hanneke P.E.J. Eggels woonde in Naarden en Brussel, studeerde neerlandistiek en filosofie aan de universiteit van Amsterdam en deed tijdens de opvoeding van haar twee zonen haar licentiaat aan de universiteit van Leiden in 1984, op het onderwerp 'Menno ter Braak, een existentialist?'. Al voor de postdoctorale opleiding 'Zelf schrijver worden' van Gerard Reve die zij in de jaren tachtig organiseerde aan de universiteit Leiden, debuteerde Hanneke Eggels met gedichten en essays. In 'Mens en gevoelens' begon haar dichterschap, nadat de volksschrijver in zijn roman 'Moeders en Zonen' een opdracht voor haar schreef: 'Veel liefs voor een moeder die zwijgend haar plicht doet'. Haar poëzie is in diverse

talen vertaald en gepubliceerd. Zo werd haar Curaçaosche gedichtencyclus 'Bon Bini' in de Caraïben gunstig ontvangen en verschenen gedichten in het Spaans en Russisch. De tweetalige bloemlezing uit haar gedichten 'Mir' (2003) werd zelfs als ministerieel relatiegeschenk in Moskou en Sint Petersburg ontvangen. Hanneke Eggels is daarmee de eerste en tot dusver enige levende Nederlandse dichter van wie een bundel in het Russisch is gepubliceerd. 'Mir' is opgedragen aan maestro Mstislav Rostropovitsj, die zij persoonlijk heeft gekend.

Het allereerste Cuypersgedicht 'Rijksmuseum' verscheen ook in het Russisch. Het stond oorspronkelijk in de bundel 'De weiden van Elske', uit 2000. Tijdens de open dag van het Rijksmuseum in dat zelfde jaar, hield Hanneke Eggels de lezing 'Pierre Cuypers en het Roomsche ABC'. Deze voordracht vond later ook plaats in de Cuyperszaal van het Stedelijk Museum Roermond. Eggels liet zich voor dit gedicht inspireren door de piano die daar staat, die toebehoorde aan de tweede vrouw van de architect.

Nu is Hanneke weer terug in het Stedelijk Museum. Onder het genot

van een speciaal Cuypersgebakje ontstaat een ontspannen gesprek tussen de dichter en de directeur van het museum, Ridsert Hoekstra.

"Toen ik vanuit het westen naar hier kwam liep ik als een toerist door Limburg", vertelt Hanneke. "Ik ben een 'cultuurvreter', dus ging ik naar het Stedelijk Museum. Ik zag daar een prachtig beeld van Christoffel, wat de basis vormde voor het eerste gedicht wat ik hier geschreven heb: 'Winterreis'. 'Rijksmuseum' was het tweede, nadat ik die piano had gezien?"

"Wonderlijk toch", merkt Hoekstra op. "Je kwam uit Amsterdam, waar je bijna letterlijk niet om het Rijksmuseum heen kon. Je bent er ongetwijfeld talloze malen onderdoor gefietst. Dan kom je naar Roermond en pas dan schrijf je er over."

"Maar zo werkt het vaak bij mij", legt Eggels uit. "Mijn gedichten moeten heel erg rijpen. 'Rijksmuseum' was een beeld wat ik al die jaren met me heb meegedragen. Dat beeld werd pas geactiveerd toen er een soort merkwaardige gelijktijdigheid was op het moment dat ik die piano zag staan"

"Zou je kunnen zeggen dat dat beeld toen verlost werd?", vraagt Hoekstra.

"Het ging zo: ik heb die piano uitvoerig staan bekijken en vroeg me af of ik 'm nou mooi vond of niet. Ik vond 'm wat stijfjes, dat gevoel heb ik überhaupt een beetje bij Cuypers", lacht de auteur. "Maar hij is door dat Rijksmuseum zó verbonden met mijn jeugd, dat oversteeg iedere weerstand. Bovendien vond ik de piano aandoenlijk, omdat Cuypers het instrument speciaal voor zijn tweede vrouw, Antoinette Alberdingk Thijm, had laten maken in Parijs. Zij was een bekende alt-zangeres toen. Ik dacht nog: zo'n huwelijk zou ik ook wel willen hebben! Een man die zoiets voor je doet zodat je creatief bezig kunt blijven, hahaha. Enfin, diezelfde avond zette ik de tv aan en zag het kunstprogramma 'Beeldenstorm' van Henk van Os, met daarin diezelfde piano! De volgende dag heb ik dat gedicht in één ruk geschreven. En dat was dat beeld van mijn jeugd in Amsterdam, toen ik uitkeek op het Rijksmuseum. Dat bedoelde ik met die gelijktijdigheid."

"Het verhaal dat je vertelt en ook de manier waarop je je gedichten schrijft is heel persoonlijk", reageert Hoekstra. "Heel zintuigelijk belevend. Het mooie vind ik nu dat wanneer je in dit

huis bent, de figuur van Cuypers ook altijd heel dicht in de buurt is, als persoon. Typisch dat zo'n herinnering die je al heel lang in je draagt, dan juist hier zo loskomt?"

"Ja, inderdaad. Bovendien is Cuypers van Roermond naar Amsterdam gegaag, terwijl ik de tegenovergestelde route volgde. Die omgekeerde parallel is ook grappig. Mijn reis was wel merkwaardiger, want het kwam niet vaak voor dat mensen uit de grote stad in een dorp gingen wonen. Nu is dat misschien wat gewoner, maar toen verklaarde men mij knettergek?", grinnikt Eggels.

Enkele minuten later overhandigt de schrijfster het eerste exemplaar van de Poëziekrant aan Hoekstra en draagt daarbij het gedicht 'Het juk van Cuypers voor'. Ze doet dat met de nieuwe vaste presentatie van Maurice Mentjens over het leven en werk van Pierre Cuypers als decor. Een perfecte plek, vindt het duo. Dichter op de huid van de architect kon Hanneke Eggels niet komen.

De Poëziekrant met de Cuypersgedichten van Hanneke Eggels is te koop in de museumwinkel. Zie ook www.museum.roermond.nl. Meer over de schrijfster is te vinden op www.eggels.com.